

NAROČNINA
 Celoletna .....\$2.—
 Polletna \$1.25
 Chicago celo leto \$2.50
 Inozemstvo \$3.00

SUBSCRIPTION
 One Year \$2.00
 Half Year \$1.25
 Chicago one Year \$2.50
 Europe \$3.00

EDINOST

OD BOJA DO ZMAGE

VINCIT OMNIA VERITAS

SI DEUS NOBISCUM QUIUS CONTRA NOS

PISARNA
 1849 W. 22nd St.
 Chicago, Ill.
 Telephone: Canal 98.

LIST ZA SLOVENSKI NAROD + GESLO + ZA RESNICO IN PRAVIČO

Sloga jači

Nesloga tlači

ENTERED AS SECOND CLASS MATTER OCTOBER 11, 1919, AT POST OFFICE AT CHICAGO ILLINOIS, UNDER THE ACT OF MARCH 3rd 1879.

VOLUME VI. LETO

SREDA, 29. DECEMBRA 1920.

ŠTEV. (NO.) 73-

Published and distributed under permit (No. 320) authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Chicago, Ill. — By the Order of the President A. S. Burlison, Postmaster General.

TEDENSKI POLITIČNI PREGLED

ITALIJANSKI HUMBURGI V REKI.

Kdor ima količkanj zdravih možganov v glavi, ta vidi v celi akciji glede Reke, o kateri čitamo po listih zadnje dni, samo velikansko komedijo. Vsi ameriški resni listi poročajo o celi stvari v tem smislu. Žid D'Annunzio je doigral in seveda zmagal. Sedaj pa hoče na časten način iz Reke. Zato se pred svetom kaže kot nekak junak, ki hoče boj s celim svetom za sveto (?) stvar italijanske zastave. Kakor sedaj listi poročajo, je Reka popolnoma italijansko mesto in nova država (?) popolnoma italijanska. Velikanska krivica (?) se je toraj zgodila Italiji in tem prebivalcem, da ni bila še cela Dalmacija naravnost priključena Italiji. Na božični dan — najbrže nalašč na ta dan, ker žid hoče namenoma žaliti čut kristjanov — se je začela blokade Reke. Italijanske čete so zasedle vse okolice okrog Reke. Pristanišče je popolnoma zaprto. Tako hočejo z lakoto prisiliti (!) D'Annunzija, da odide iz Reke.

Seveda je vse to sama propaganda, sama sleparija vse skupaj. Svet hoče biti goljufan, si misli podla Italija, toraj goljufajmo ga! Svet mora dobiti utis, kako je Italija plemenita dežela, zato treba krika. Krik po časopisju pa bo nastal le, če vprizorimo kak boj, kak pretep.

Tu se nam pa vriva zopet misel, kje je pa jugoslovanska propaganda? Že smo parkrat opozarjali vlado doma, kako velikanski greh nad svojim narodom dela, ker tako molči. Seveda ministri imajo dovolj dela doma, da kujejo veliko Srbijo, da kujejo, kako bodo kakega kapelana kje preganjali, če bo kako besedico preveč rekel, in pa seveda, kako si bodo napolnili žepe, kaj jim mar država, kaj narod?! Propaganda? — So premajhni!

Kaj smo pred kratkem pisali v članku "Živi mrlič"? Ali ne kaže cela reška afeta, da so bila naša izvajanja pravilna? Naši voditelji naroda doma so v tem velikem času tako majhni, tako pritlikavi s svojim mišljenjem in delovanjem, da celi svet prav nič o njih ne izve, da, saj komaj še vemo, da Jugoslavija obstoji. Ko bi ne bila skupaj z Italijo imenovana tudi Jugoslavija, kdo bi še vedel, da ta država obstoji. In to v tem tako velikem času, ko se bje na svetu velikanska vojska — v diplomaciji. Naša zgodovina bo te može imenovala najbrže tako, da bo Jugoslovan vselej zaklel, ko bo samo njih imena izgovoril. Nam Amerikancem se studijo. Kdor ne zna črevljev delati, kaj se ne štuli med črevljarje.

NAROČAJTE IN PRIPOROČAJTE LIST "EDINOST"!

PREDLOG PROTI PRISELJEVANJU.

Predlog, naj se omeji vsako naseljevanje v Združene države za eno leto, ki je bil sprejet v naši poslanski zbornici ali kongresu, pride ta teden v prestres v senatu. Kako bo tukaj izpadlo glasovanje, se še ne ve. Kakor poroča poročevalec Chicago Tribune, ki je šel okrog vseh senatorjev in vsakega vprašal, kakšno stališče zavzema, je izid dvomljiv. Večina so sicer senatorji za ta predlog, vendar pa ne za predlog v taki obliki, kakor jo je zbornica sklenila. Med drugim bo vzbudila ostro opozicijo točka, po kateri bodo izključene tudi redovne sestree in redovni bratje. Ker pa večina šolskih redov, kolikor jih imamo, dobiva največ svojih članov iz Evrope, bi bil to hud udarec za katoliške šole. Zato so katoliki nastopili z vso silo, da preprečijo sprejemanje te točke.

KORELČEK PIŠE.

Ej, je pa le "fletno", če sedi človek na cesarskem tronu in ga vsi zmerjajo z 'njegovim veličanstvom'. Tako si misli tudi bivši avstrijski dobrovljček Korelček, zlasti te dni, ko obhajamo vesele božične praznike. In hajd, vsedel se je in napisal ginljivo pismice tja v deveto deželo, ki se je nekdanj imenovala Avstrija, kjer se je raznim Habsburžanom cedilo mleko in med, Slovanom pa pelin in preziranje. Tako-le je pisal Korelček: "Mogočni zastopniki (agentje) so pri delu, da bodo obnovili staro avstrijsko-ogrsko monarhijo in tako preprečili, da se Avstrija ne bo združila z Nemčijo. Čakajte potrpežljivo, zvesti in preljubljeni podaniki! Razmere so ugodne in z božjo pomočjo se bom povrnil kmažu k Vam, moji zvesti mažarski podaniki!

Mojo zahtevo podpira Vatikan (?), francoska aristokracija, višji vojaški krogi in duhovščina. Upam, da bo katoliško ljudstvo Hrvaške in Čeho-Slovaške samo preveselo, ako se bo moglo povrtni nazaj pod moje žezlo in kralj Ferdinand Rumunski se gotovo ne bo upiral, privoliti teritorialnih koncesij meni, ki sem mu vendar rešil njegov tron, ko je Nemčija okupirala Rumunijo".

In tako gre to ljubavno pismo Korelčkovo dalje. Prišli so pa po to pismo princ Windishgraetz, grof Andrassy in baron Josef Szterenyi.

Kje je neki Kristan sedaj? Zakaj vendar ne povabi preje Trotzkyja, da bi prišel v Jugoslavijo, predno pride Korelček. Za božjo voljo, kaj bodo res vsi ameriški žulji zamanj? v vodo vrženi? Toraj ne bo Trotzkyja doli? — Korelček pa pride?! —

Mr. Trbovec, Zavrtnik et consortes, kje ste? Ali spite? Brž še en fond! Sedaj pa milijardski proti Korlčku, kakor je bil proti Emanuelu! Na noge sedaj je čas! Slovenko rdeče delavstvo že tišči roko v

žepu in komaj čakajo kakše kampanje! Hitite, da boste tako preprečili Korlčku v Avstrijo, kakor ste Emanuelu v Trst! Narod, pripravite se!

NIKITA PRODAL ČRNO GORO.

Ministerski svet v Beogradu je pri seji dne 20. dec. sklenil, da bo plačeval 300.000 franc. frankov na leto kralju Nikiti, ki se je odpovedal Črni gori za več kakor 50 let, in njegovi soprogi kraljici Mileni.

D' ANNUNZIO NI RES UBIT.

Rim, 27. dec. — Iz Reke poročajo, da je D' Annunzija tamkaj doletela smrt, ko je hotel zabraniti, da se ne bi spopadli njegovi legijonarji z vladnimi četami.

London, 27. dec. — Dopisnik lista "London Times" poroča iz Milana, da je D' Annunzio samo lahko ranjen. Vest o njegovi smrti je uradno preklicana.

ZADER JE KAPITULIRAL.

London, 27. dec. — Glavno mesto Dalmacije Zader se je po več dnevem obleganju udalo italijanskim četam.

ANGLEŠKI TRGOVSKI IMPERIALIZEM.

Angleški trgovski imperializem ima sedaj odprta vrata v široki svet, ker je najbolj nevaren tekmeec — Nemčija — za dogleden čas pritisnjen k tlom. Angleška dela že z vso paro, da si zagotovi plodove svoje zmage. Predvsem hoče dopolniti svojo mornarico, ki je utrpela po vojski težke izgube. Potopljene ladje bo nadomestila deloma z gradnjo novih, deloma z rekvizicijo nemške mornarice, ki je imela pred vojno 4.716.000 ton, sedaj pa samo 419.000 ton. Vrhutega je Nemčija po versalskem miru obvezana, da v svojih brodogradniških zgradbi izvestno številno ladij za etnetno trgovsko mornarico. Angleška se tudi z kradnjo novih ladij trudi na vse kriplje, da spravi svojo trgovsko mornarico na prvo mesto. Sedaj gradi v svojih ladjedelnicah 941 ladij s 3.278.153 tonami. Ako k temu prištejemo tonažo, s katero Angleška že razpolaga, t. j. 18.121.000 ton, je jasno, da bo Angleška daleko prekašala vse druge države. S tem je tudi zasiguran njen primat v svetovni trgovini.

PREJELI SMO KNJIGE DRUŽBE SV. MOHORJA ZA L. 1921.

Naročnikom smo jih te dni razposlali.

Kdor jih želi prejeti, naj se takoj oglasi, dokler jih je še kaj v zalogi.

Cena \$2.20.

IZ KATOLIŠKEGA SVETA.

SVETI OČE PROTI Y. M. C. A.

V Ameriki imamo največjo in najmočnejšo mladeniško krščansko organizacijo, katero poznamo samo po začetnih besedah njenega imena: "Young Men's Christian Association". Ta organizacija pravijo, da je nesekterijska, to je, ne pripada nobeni krščanski sekti. In v enem smislu je to res, kajti stoji pod vplivom vseh raznih nekatoliških sekt. Vendar pa ni res v toliko, ker je odločno protikatoliška. Tako ima v pravilih, da noben katolik ne more biti izvoljen v noben višji urad, kjer bi mogel kaj vplivati na razvoj organizacije. Pač pa ima ta organizacija silno rada katoliške mladeniče in dela z vsemi silami, da si nabira članov tudi med katoliškimi fanti. V času vojske je prenehalo vsako prerekanje glede vere. Ta organizacija je stopila skupaj s Kolumbovimi vitezi in židovskimi organizacijami za blagor vojaštva. Toda uspeh njenega delovanja med vojaki je bil tak, da so vojaki javno po listih nastopili proti tej organizaciji. Pokazala se je kot nekaka izkoriščevalnica v korist raznih bogato plačanih tajnikov in poslovodij. Po vojski je pa začela organizacija iti svojo staro pot, delati med mladino za protestantizem, zlasti proti katoliški cerkvi. Vendar je bilo to delo tako tajno, da se ni opazilo. Sedaj se je pa sveti oče izjavil in obsodil to organizacijo kot škodljivo veri katol. mladeničev in resno svari katoliške fante naj se ne družijo s to organizacijo.

Ker je tudi veliko slovenskih fantov članov te organizacije, opozarjamo starše na to izjavo svetega očeta.

PAPEŽ PROTI ČEŠKI JEDNOTI!

V tajnem konzistoriju 16. decembra je sveti oče tudi obsodil novo češko cerkev in organizacijo odpadlih duhovnikov, ki se imenuje Jednota. Povedal je jasno, da sveta cerkev celibata na ljub nekaterim nikdar ne bo odpravila in ne bo pustila, da se na tem kaj skuša delovati. Zahteve teh odpadlih duhovnikov so take, je rekel, da jih sveta cerkev nikdar ne more dovoliti.

BOŽIČ V VATIKANU.

Sveti Oče Benedikt XV. je letos prvokrat zopet opravil osebno polnočno sveto mašo v Sikstinski kapeli in takoj na to še dve drugi sveti maši. Pri tej priliki je molil za zdravje kardinala Gibbonsa iz Baltimora, ki leži težko bolan.

SVETEGA OČETA DAR BEOGRADU.

Te dni je dobila Miss A. Kristič, Srbkinja, ki deluje za pozidavo katoliške katedralke v Beogradu, sporočilo iz Rima, da je sveti Oče dal svoj prvi prispevek v ta namen. Dal je 100.000 lir, katere je odbor naložil na banki v Zagrebu.

Njegovemu zgledu je sledil takoj kardinal Mercier, belgijski junak, in poslal 1.000 frankov.

NAROČAJTE IN PRIPOROČAJTE LIST "EDINOST".

Vaši domači ne bodo imeli veselega novega leta.

Kako tudi, ko je v stari domovini tako neznosna draginja! Ves denar imajo verižniki v rokah, kmečki ljudje pa si niti nove obleke ne morejo omisliti. Edinole Vi jim lahko pomagate s tem, da jim pošljete primerno novoletno darilo.

Za ta slučaj pa si zapomnite, da Vam nihče ne bo poslal denarja v stari kraj ceneje, kakor mi. Mi Vam računamo cene istega dne, po prejmemo Vaš denar.

Sedanje cene za pošiljanje denarja v Jugoslavijo in zasedeno ozemlje so:

300 kron	.....\$ 2.60	50 lir	.....\$ 2.29
400 "	..... 3.40	100 "	..... 4.18
500 "	..... 4.25	200 "	..... 8.00
600 "	..... 5.10	300 "	..... 12.00
700 "	..... 5.95	400 "	..... 16.02
800 "	..... 6.75	500 "	..... 20.00
900 "	..... 7.50	600 "	..... 23.98
1000 "	..... 8.25	700 "	..... 28.06
5000 "	..... 41.00	800 "	..... 31.64
10000 "	..... 81.00	900 "	..... 35.22
		1000 "	..... 39.00

Vsa pisma naslavlajte na: ..

EDINOST

1849 West 22nd Street Chicago, Ill.

EDINOST.

Neodvisen dvotednik jugoslovanskih delavcev v Ameriki.

NASLOV:

Slovenian Franciscan Press.

1849 W. 22nd St.

Telephone Canal 98.

Chicago, Ill.

ADVERTISING RATES ON APPLICATION.

Published Weekly and Semi-Weekly in alternate Weeks by Slovenian Franciscan Fathers 1849 W. 22nd St., Chicago, Ill.

Entered as second-class matter Oct. 11, 1919, at the post office at Chicago, Illinois, under the Act of March 3, 1879.

Socijalizem in vera.

Ni dolgo tega, odkar so naši socijalisti zopet enkrat navili in spustili svojo staro hreščečo lajno, da nam avtomatično, kakor že sto in stokrat, zagode njih staro pesem: Socijalizem ni proti veri, njemu je vera le zasebna stvar. Mi, ki naše rdeče bratce in njih "evangelij" poznamo, smo te muzike že tako siti, kakor mestna, lepih koncertov vajena gospoda, invalidove lajne. Le pomilovaje gledamo na nje, kakor na starega lajnarja, ki misli, da si služi kruh, v resnici ga pa le na drugi način berači. Otroci kajpada drve skupaj, ko se na vasi oglasi njegova lajna. Menim, da socijalisti tudi niso radi nas svoje navili in spustili, ampak radi otrok. Ne rečem, da otrok po letih, ampak po življenjskih skušnjah.

Socijalisti kot brihtni sinovi tega sveta dobro vedo in vidijo, kako naše ljudstvo iz starega kraja trumoma dere v Ameriko. Vedo in vidijo, da so to večinoma sinovi in hčere selske grude, mejtem ko drugi doma čakajo, kdaj bodo prišli h kakemu koritu. To naše priprosto, delavno ljudstvo je bilo doslej priraščeno le na svojo grudo. Ob delavnih je bil njegov pogled večinoma obrnjen v njo. Ob potu in žuljih ji je skušalo izsiliti za življenje potrebno. Ob nedeljah in praznikih se je zravvalo, obrisalo pot, izmilo žulje, se praznično obleklo in pohitelo v cerkev, da poskrbi še za dušo.

Človek iz takih malih razmer in ozkega obzorja naenkrat prestavljen v ameriška industrijska mesta in naselbine z razmotanim in zamotananim delavskim ustrojem, je otrok, pa magari sivih las. Za te otroke, menim, so socijalisti na novo navili in spustili svojo razglašeno lajno, da jim zaigra zanje morda novo pesem, ki smo je mi že do grla siti: Socijalizem ni zoper vero, njemu je vera le zasebna stvar.

A rdeči lajnarji naj se nikar prehitro in preveč ne vesele, da so zopet našli verne poslušavce svojih zloglasnih muziki, ki bodo drli skupaj, kakor nekdanji naši Indijanci, ko se je oglasila misijonarjeva harmonika ali kar je že imel. Z ovcami prihajajo tudi pastirji, ki ne bodo mirno gledali, kako volkovi v ovčjih kozah trgajo in mesarijo njih čredo.

Socijalizem torej ni zoper vero, tako zopet puste gosti svojo lajno: vera mu je le zasebna stvar. Ne tajimo, da stoji to črno na belem v socijalističnem programu. Ne tajimo, da socijalisti to točko svojega programa kaj radi v tem pomenu vzamejo, kadar jim to bolje kaže. O, takrat so pobožni, da se kar lupijo. Grda laž je, tako odločno protestirajo, da smo mi proti veri! Mi hočemo z organiziranimi močmi rešiti le želočno vprašanje delavskih slojev, za dušo naj vsak skrbi kakor ve in zna, mi mu pustimo v tem popolnoma prosto roko. Če hoče, gre lahko vsaki dan k maši in obhajilu. Če mu drago, naj moli za zajterk, kosilo in večerjo rožni venec. Še v tretji red se lahko vpiše. Glede vsega tega ima neomejeno prostost, ki mu je ne kratimo, nočemo kratiti, ne smemo kratiti, ker bi ravnali proti svojemu programu, ki izrecno pravi, da je vera zasebna stvar. Vsega tega ne tajimo, vse to vemo, saj so nam "pobožni" socijalisti že neštetokrat povedali. A mi si s tem še ne damo zamašiti ust, ker vemo še nekaj drugega.

Piše se marsikaj, v resnici je pa drugače. Naši vojaki tam v stari domovini so pisarili svojim domačim z bojnih poljan karte, na katerih je bilo že tiskano: Zdrav sem in dobro se mi godi! Te razveseljive besede je kar podpisal in odposlal. Seveda smo mi za temi besedami nekaj drugega brali, namreč: Vsega sem že do grla sit, dasi sicer sestradan, da se skozi mene vidi. Ta podla hinavščina, s katero je militarizem za časa vojne "farbal" a ne "nafarbal" drage v zaledju, mi prihaja na misel, če berem socijalistični program s točko: "vera je zasebna stvar" in poslušam "pobožne" socijaliste, kako jo razlagajo. To je sama gola hi navščina, pa prav kajča iz raja.

Da, tako je, rdeči gospodje! A da nam ne boste predbacivali podlega sumničanja, vam hočemo to dokazati, pa ne radi vas, ker vemo, da dokazom niste dostopni, če so tudi za prijeto, dokazati hočemo našemu poštenemu ljudstvu, ki bi ga vi brezvestno radi prav debelo "nafarbal". Da bo bolj prijelo in držalo, bomo za svojo trditev poklicali za priče same socijaliste. Le to nam bodo morali gospodje oprostiti, da se bomo pri svojih izvajanjih ozirali le na tisto, kar so njih sodrugi govorili, kadar so bili mej seboj. Takrat so namreč slobodno dajali duška svojemu prepričanju, mejtem ko so ga pred bolj ali manj vernimi poslušavci zatajili. Ker so bili tudi mej seboj precej glasno zgovorni, nam je prosta široka cesta do njih prepričanja.

Naša trditev je: Socijalizem je z verskega stališča v svojem bistvu do kosti in mozga brezbožen in brezveren; brezbožni, brezverni in protivni tudi njegovi zavedni privrženci.

On je brezveren v svojem bistvu. Zakaj? Zato ker je njegovo modroslovno ozadje, njegov fundament, ali če hočemo reči, njegova duša, materijalizem. Kaj je materijalizem? Materijalizem je "modroslovni" sestav, modroslovni nauk, ki uči, da vse kar je, je materija, je tvar in nič drugega. Materija in nič drugega je vse, kar je okoli nas, mi sami in kar je v nas, ne izvzemši dušo in njeno delovanje, mišljenje, hotenje, znanje, vera, angeli, vrag, Bog. Kratko vse, karkoli je, je bilo, bo, na ta ali oni način je produkt, delo materije. Ona je stvarnik vsega, družega stvarnika materijalizem ne pozna.

Mislim, da vsak takoj uvidi, da v materijalizmu ni mesta za našega Boga. Naša in vsaka druga vera, ki zasluži to ime, uči, da je Bog čisti in najpopolnejši duh, stvarnik nebes in zemlje, — sploh vsega, kar je. Materijalizem je vse to narobe obrnil. Najnepopolnejše, materijo je postavil za stvariteljico vsega, našega Stvarnika, najpopolnejše bitje, pa za njeno stvar. Vstvarjen bog, oziroma stvorjen bog, pa more biti bog le v očeh materijalista, ki pozna in prizna, samo to, kar se da otipati, ali kakorkoli s čuti zaznati. In tega boga jim mi radi pustimo.

To je bog socijalizma, ker je ta pozidan a temelju materijalizma. Socijalistični veličini Marx in Engels, sta privzela to materijalistično svetovno naziranje od nemškega modroslovca Feuerbacha in ga položila znanstvenemu socijalizmu za fundament. Feuerbach uči: Materija ni produkt (delo) duha (božjega, hoče reči), ampak duh je najvišji produkt materije. Razen narave in človeka ne biva ničesar. Višja bitja, ki jih je ustvarila naša verska domišljija, so le nek domišljivi odsev našega bitja. To je čisti materijalizem. Ko je Feuerbach s tem revolucionarnim naukom stopil na dan in Boga — Stvarnika meni nič tebi nič odstavil, sta bila Marx in Engels bolj vesela kot Kolumb, ko je našo Ameriko zagledal. "Navdušenje je bilo splošno", piše Engels, "mi smo bili v trenutku vsi Feuerbachijanci", to je materijalisti. In o Marxu pravi Engels, da je entuzijastično, to je s prekipevajočim veseljem, pozdravil novi nauk — materijalizem.

Iz socijalističnih krogov ni nihče ugovarjal, da brezverski materijalizem ne sme služiti kot "modroslovna" podlaga socijalizmu. Nasprotno! Polni hvale in hvaležnosti so bili za ta fundament. Jožef Dietzgen, socijalist seve, z nekim zavidljivim ponosom piše o Marksovih in Engelsovih lavorikah, ki sta si jih pridobila kot očeta novejšega socijalističnega materijalizma. "Socijalistična materijalizem" tako pravi, "se zato tako imenuje, ker sta socijalista Marx in Engels prva jasno izpovedala, da tvori sočasno materijelno stanje, s čegar vidika se da raztolmačiti vsa pravna, politična, verska in modroslovna zgradba vsake zgodovinske dobe". Da bi kdo tega napačno ne razumel, je sam na drugem mestu poskrbel. On piše, da je "naravni, materijalni svet prvoten in od nikakega duha ustvarjen, da, sam njegov stvarnik, ki je iz sebe ustvaril človeka in njegov razum, ter ga razvil. To je pa zadosti jasno povedano! Žal mu je le, kakor pravi zopet na drugem mestu, da se ta "novi materijalizem", kateriga "vstanovitelj je Engels", premalo umeva, dasi tvori "najglobljo podlago nemške socijalne demokracije". Podobno hvalo poje očetoma materijalističnega socijalizma Evgen Dietzgen, sin prejšnjega. Feuerbach, Marx, Engels, pravi, so prvi na to opozorili, da sta materija in duh eno in da se je duh razvil iz materije, kar jih je dosledno dovedlo do monističnega svetovnega naziranja, ki je vero v načetni svet razkrinkalo kot plod domišljije.

Ta pesem se potem v raznih "vižah" ponavlja pri vseh, ki so znanstveno razmotrivali o socijalizmu in njegovi modroslovni podlagi.

Socijalizem tedaj temelji na materijalizmu. Materijalizem je v svojem bistvu brezbožen v tem pomenu, da ne prizna osebnega od materije docela različnega popolnoma neodvisnega Boga, njenega stvarnika. Dosledno je tudi socijalizem brezbožen in če brezbožen, tudi brezverski, ker vera v Boga brez Boga je nesmisel.

(Konec prih.)

17 SLOVENSkih NASELBIN

Barberton, O. — Vaš članek v odgovor Proletarcu me je zelo zanimal. Kar pa je pisal Proletarec, pišejo tudi drugi slovenski brezverski listi. To slišimo govoriti dan na dan slovenske brezverce po celi Ameriki. Te dni sem čital v Prosveti dopis rojaka, v katerem je poročal smrt nekega sodnijsko razporečenega Slovenca in tam je stalo, da je bil omenjeni "nesrečen in žrtev katoliške zakonske zveze". Katoliška vera uči, da morata biti zakonska-zvesta eden drugemu do smrti nikar, da bi si še celo zbirala druge osebe za zabavo kot hruške. Pa ti pride list in natisne (za izobrazbo menda), da zakon, ki ni spoštoval božje in cerkvene postave, da je ta zakon žrtev katoliške zveze. Ko bi bilo to samo hudobno naj bi že bilo ampak je tudi neumno, če se tako tiska. Da smo slovenski delavci revni, ve vsakdo ali kar je pri tem čudno je to, da brezverski časopisi učijo kot sveto resnico, da smo revni zato, ker farjem vse znesemo, in da nas oni k revščini tiščijo, da nas lažje vladajo. Pa gledam naselbine, v katerih nimajo ne cerkve ne duhovnika in ljudi, ki niso bili že leta v cerkvi in glej čudo, tudi tukaj je revščina, ko vendar jih ne izžema far, ker ga ni. Pa zopet sem videl naselbine, kjer imajo svojo cerkev in svojega duhovnika in glej nič večja revščina, ravno narobe, ker kjer je cerkev je naselbini obstoj bolj trdno zagotovljen in iz tega razloga si ta ali oni ustanovi trgovino, ki si je drugače morda ne bi in napredek je tu. To ojuhači tudi brezverce, če jih je zadostno število in tudi oni začnejo kakšno stvar, če že za drugo ne, vsaj zato, da tudi oni pokažejo oz. da delajo nekako konkurenco. Drugi zopet pravi: kaj boš hodil k farju! On te bo napravil neumnega, on se boji da ne bi postal ti izobražen. Čudno pri tem je zopet to, da kar je začel far sv. Ciril in far sv. Metod pri Slovencih, ko so bili ti še pogani, isto ponavljajo od tistega časa neprenehoma za njima duhovniki, to je: učijo in ustanavljajo šole. Da pa ne bo kdo rekel, da tam učijo samo v svoje namene, naj pogleda tekme, ki so se vršile in se še vršijo med učenci katoliških šol in učenci javnih šol in lahko bo videl, da so ravno učenci katoliških šol tisti, ki največkrat zmagajo.

Toraj kdo poneumuje? Naobratno pa, kje imate pa vi vaša izobraževališča? O ja, že vemo, vaše šole so: Glas Svobode, Proletarec, Prosveta itd. Ne recite da so javne šole vaše šole, ker one vzdržujejo tudi katoličani kot vi potom davkov, toraj nemorete reči, da so samo vaše in kar je še več, tudi v javnih šolah se ponekod moli očenaš in kolikor toliko uči o Bogu, kar sem se sam prepričal potom otrok.

A. O.

Barberton, Ohio. — Rojake v našem mestu in drugje v Summit Co. bo zanimalo zvedeti, kako je to, da nočejo vzeti davka za to leto, ko so vendar že naznanili dan, ko se naj plača. Vzrok je ta: letos so vsa posestva precenili oz. zvišali cenitev, da bi bilo več davkov. Na ta način bi bili v Summit County dobili 28 milijonov več kot lansko leto. Ljudje, posebno pa še Akron Chamber of Commerce so se pritožili, da je bilo preveč cenjeno in posledica tega je, da bodo tisto povišbo znižali na polovico. Narediti pa bo treba nove "tax bill" ker so bili že eni narejeni in to bo vzelo mogoče en mesec časa in davek se bo pobiral najbrž šele meseca februarja ali pa mogoče tudi prej, če izdelajo tax bills prej.

A. O.

CHICAŠKIM SLOVENCEM!

V petek dne 31. decembra zvečer ob osmi uri bo priredilo društvo Kr. Mater v cerkveni dvorani sv. Štefana novoletno zabavo kot poslovi- tev od starega leta in v pozdrav novega. Bogat in zanimiv program bo spolnil večer, da bo dovolj zabave in dovolj smehu.

Najprej se bo na splošno željo ponovila igra "Na Betlehenskih poljanah", ki so jo otroci tako dobro igrali preteklo nedeljo.

Preskrbljeno bo tudi dovolj za pevske točke. Ob polnoči bo živa slika poslavljajočega se starega leta in prihoda novega.

Vstopnica bo samo 25c. Ob enem bo to nekaj večer naših mater; ko jim bo mladina-pokazala, kako jim je hvaležna za ves njih materinski trud in vso njihovo ljubezen.

K obilni udeležbi vabi društvo krščanskih mater.

Žena, ki ne more imeti v oblasti svojega jezika in jezička svojega otroka, ni vredna, da ima enega in drugega.

SLOVENSKI TRGOVCI IN PODJETNIKI OGLAŠAJTE V "EDINOSTI"

SLAVNEMU OBČINSTVU

naznanjam, da popravljam in napeljujem vedne in plinovne cevi, kakor tudi izvršujem vsa dela, ki spadajo v plumbarsko stroko. — Pred vsem si zapomnite, da jaz izvršujem vsa dela najboljšje in za najnižjo ceno.

Nadar potrebujete naše pomoči, pokličite nas po telefonu, ali pa če pridete osebnoma na:

JAMES A. JANDOS,
2042 W. 22nd St, near Hoyne Ave., Chicago, Ill.
Tel.: Canal 4108

Če ste varčni pri eni stvari zakaj niste pri drugi?

— Slovencem v Chicagi naznanjam, da izvršujem vsa čevljarska dela najboljšje in najhitrejšje. Sedaj ko je neznosna draginja, si veliko prihranite, če daste svoje čevlje popraviti. Zalegli Vam bodo kot novi, poleg tega pa ostane Vam v žepu nekaj dolarjev. Moje delo je izvršeno z najboljšimi stroji in je nad vse trpežno. — Poskusite in prepričajte se sami!

Prodajam tudi trakove za čevlje, kakor tudi razne kre- me za čiščenje čevljev.

Za vse se Vam priporočam
J. ADAMS,
1845 W. 22nd St., Chicago.

PO ZNIŽANI CENI!

Pridite in izberite si izmed 2500 hlač ki jih imam v moji zalogi. Kupite si lahko praznične hlace ali pa za delo. Istotako imam bogato zalogo moških oblek, volnenih srajc za praznike in delavnik. Pri meni dobite tudi naj- boljše volnene zimske jopiče (sweaters). Vse dajem po znižani ceni!

Za vse se Vam priporočam

JOSEPH FRANEK
1748-1751 W. 18th St.
Chicago, Ill.

Slavnemu občinstvu priporočam, svojo dobro trgovino s železnarijo. V zalogi imam najboljše peči, katere se greje z oljem, plinom in tudi take za premog. V zalogi imam tudi raznovrstno orodje za vse rokodelske stroke. — Kadar potrebujete kaj takega, pridite k meni in boste najboljše postreženi.

F. M. NILLES,
1842 W. 22nd St., Chicago.

Krasna darila za Božič brezplačno nikjer drugje kot pri nas. — Pridite se prepričati! —

JOHN GOTTLIEB,
1821 WEST 22nd STREET
Chicago, Ill.
Tel.: Canal 3073.

Novice iz Jugoslavije.

TUŽNA KOROŠKA.

Rev. Father Smoley nam piše, da je dobil od doma sporočilo, da slovenska duhovščina odhaja iz Koroške. Prošt Einspieler, navdušen Slovenec, je bil od Tinčjanov tepen in opljuvan, ko je spravljal svoje pohištvo iz prošnje. Vse pohištvo so mu razbili. Tinjska prošnja je razvalina. Samo zidovje še stoji, tako so jo razdejali lastni farani. Jaz sem bil sam tam v Tinjah. Proštija je bila pravcata srednjeveška graščina, na hričku... Dalje so odšli iz Koroške tudi še sledeči gospodje: Matej Weis, Lasers, Razboršek, Dr. Moertl, Dolinar. Drugi bodo še šli in tako bo hudo pomanjkanje za slovenske duhovnike. Sedaj se boje tu finančnega poloma... Pravi jim je, le naj pride, saj so glasovali, da ga hočejo...!

Tako bodo Koroški Slovenci ostali brez slovenskih duhovnikov in ponemčevanje bo hitro napredovalo. Srce mora krvaveti vsakemu Slovencu, ko čuje ta poročila. Vendar pa moramo priznati, da ni moglo priti drugače. Stari grehi se maščujejo. Lenoba in brezdelje v verskih ozirih in v narodnih se vedno britko maščuje. Ko začno razni predstojniki in voditelji gledati samo na to, kako se jih bo hvalilo in kako bodo ugaljali, potem smo že na napačni poti.

Umrli je v Kamniku dne 18. nov. ponoči č. g. Nikolaj Križaj, župnik v p., v starosti 75 let. Naj počiva v miru!

MLADA ŽRTEV ALKOHOLA.

Pri Franciški Kržišnik v Hotavljah št. 20 so se zbrali 18. novembra vaški fantje in dekleta. Spili so poleg več litrov sadjevca tudi 5 in pol litra žganja; tudi plesali so. Ob 1. uri zjutraj so jeli zapuščati hišo. Mladi 1. 1903 rojeni čevljarški vajenec Jožef Šubic iz Zg. Brda je rekel preden je nameraval oditi, da bi spil še pol litra žganja, če mu ga kdo plača. France Tavčar iz Poljan št. 27 mu je nato rekel, da mu kupi pol itra žganja s pogojem, da če ga ne bo izpil, ga bo moral sam plačati. Mladi Šubic je ponudbo sprejel in izpil pol itra žganja in odšel proti domu; hodil je še sam in je dvakrat padel, toda ko je prišel s svojim tovarišem Francetom Kovačem do hiše, v kateri je stanoval, se je zgrudil brez zavesti in so ga odnesli v hišo, v kateri je ležal 24 ur popolnoma v nezavesti in je opolnoči na 19. pr. m. na posledicah zastrupljenja zalkoholom umrl. Mrliča so prenesli v mrtvašnico in ga pokopali na pokopališču v Poljanah.

Umrli je v Trziču 23. nov. g. Franc Pretnar, čevljarški mojster. Bil je predsednik strokovnega društva čevljarških uslužbencev in uslužbenk. Stal je ob zibelki jugoslovanske strokovne organizacije in bil nekaj let njen odbornik. Naj počiva v miru!

V Krškem je umrl dne 22. nov. po kratki bolezni g. notar dr. Jurij Pučko.

ŠIRITE LIST "EDINOST".

PELE - MELE.

Čakati na smrt bogatega sorodnika je zelo dolgočasno življenje.

Besede niso zastoj, kadar govori najeti advokat.

Može se smejejo ženskam, ker sledijo raznim modam, ženske pa se smejiijo možem, ker sledijo ženskam.

Moški je lahko vedno vljuden, vendar pa ni potrebno, da bi se odkrival pred damo, kadar govori z njo po telefonu.

Norec podere več v šestih minutah, kakor zamore previden človek sezidati v šestih mescih.

Ni treba, da bi bila ženitev nesrečna, vendar pa je redkokedaj to, kar bi morala biti.

Boljševiški generalissimo Trocky slovesno naznanja v svet, da bo na Ruskem z novim letom prenehal vsak denar. To nam priča, da so ruski boljševiki hitro zdrčali s svojim ekonomskim vozom z vrha v dolino. Doji je šlo hitro in lahko, — sedaj pa pride vprašanje, kdo in kako bo spravil voz nazaj.

Božič je tukaj, za njim go predpust. Peterček Zgaga že kuje načrte, kaj pisal in mazal bo za predpust.

"Denar nazaj ali pa vina na mizo!" Tako je bilo nekoč pri "Proletarčevi" mizi; a danes je drugače: na "Proletarčevi" mizi ni ne denarja, ne vina.

Neki Leonard Alpner iz slavnega mesta La Salle je zadnjič poslal "Prosveti" svoje kolone. Možiček tarna, kako je to, da niso socialisti zmagali pri zadnjih volitvah. Da bi tetko "Prosveto", ki pretaka krokodilove solze že odkar so bile volitve, malo potolažil, ji je napravil klobasico in jo po posebnem kurirju poslal v Chicago. — Au-revoir.

Severova zdravila vzdržujejo zdravje v družinah.

Novi Severov Almanah za leto 1921 je izšel. Dobite ga pri svojem lekarju. Ne stane nič. Če ga ne dobite, nam pišite in priložite za 2c poštno znamko.

Varujte svoje otroke

pred vzemirajočim zimakom kašlju s tem, da imate v hiši vedno

SEVERA'S Cough Balsam

(preje Severov Balsam za pljuča). Povzroči naglo odpuščanje dela dihanja lažje in naravno in prepreči razvoj komplikacij. V dveh merah, 25c in 50c.

Navadni kašelj, ki ni takoj ustavljen, lahko povzroči resne bolečine, toda

SEVERA'S COLD AND GRIP TABLETS

(Severovi Tableti proti prehladu in gripji) so zanesljivi za odpuščanje pri prehladu v kratkem času, odvajajo resne posledice in preprečijo gripo ali influenco. Po vseh lekarnah. Cena 30c.

W. F. SEVERA CO. CEDAR RAPIDS, IOWA

Za boleznin in bolečine

PAIN-EXPELLER

Tvorniška znamka reg. v pat. ur. Zdr. dr.

Prijatelj v Potrebi

ADAM ADAMSKI,

Vzgojevalec Kanalčkov. On Vam preskrbi najboljše pevce kanalčke.

1831 West 22nd Street, CHICAGO, ILL.

MRS. JULIA MICHALCZYK,

Prodajalna cvetlic. Izdeluje najlepše umetne rože. Se priporoča vsem Slovanom v naklonjenost.

1831 West 22nd Street, CHICAGO, ILL.

SREČNO, VESELO IN VSPEŠNO

NOVO LETO 1921.

Zeli vsem svojim številnim prijateljem in klientom, kakor tudi ostalim rojakom

tvrdka

Leo. Zakrajšek

70 Ninth Ave., New York City

Srečno
Novo leto

Telegram
Denar

Za neverjetno majhno svoto, namreč \$2.50 morete poslati denar v domovino telegrafično.

To je edini način, da napravite veselje Vašim domačim in Vašim prijateljem za novo leto.

S tem postopanjem boste obudili prijeten spomin na Vas pri onih, ki z razprostrtimi rokami čakajo pomoči od Vas. Potrdite se, da jim zagotovite srečno in veselo novo leto!

EMIL KISS, Banker 133 Second Ave. New York, N. Y.

BENJ. BASKERVILLE, D. D.S.
Zobozdravnik

Se priporoča vsem Jugoslovanom.

Njegov urad je na:

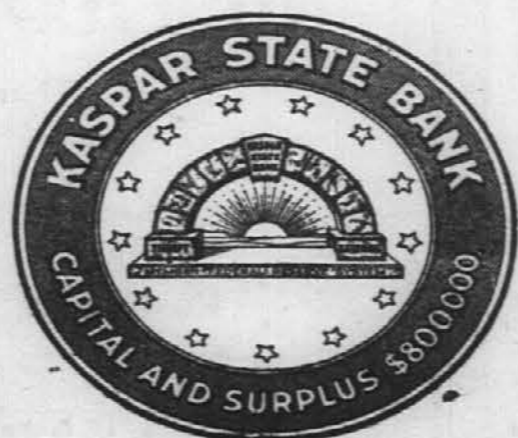
Phone: Canal 5426.

2209 W. 22nd St.
Blizu Leavitt ulice.

C. STUART & SON,

Ima v zalogi vedno mehki in trdi premog in vsako vrstne drva za kurivo. Premog prodaja na tone in v vrečah. V slučaju da se selite, Vam najceneje prepelje pohištvo. On Vam je na razpolago za vse slučaje. Kadar ga potrebujete pridite na:

Pokličete ga lahko po telefonu: 1657 W. 22nd STREET, nu: Roosevelt 7524. CHICAGO, ILL.

Varna banka, kamor naglagate svoj denar.

Pripravite se za neodvisnost

Začnite se sedaj pripravljati na denarno neodvisnost s tem, da začnete vlagati v hranilni oddelek v Kaspar State Bank.

Čim prej začnete, prej se vam bodo pokazale lepe prilžnosti in vspeh. Ko boste imeli denar na banki, boste čutili v sebi moč za napredek in postali boste samozavedni.

Conservativna in varna banka. Ima vse bančne zmožnosti. Bančna moč nad dvanajst milijonov dolarjev.

KASPAR STATE BANK

BLUE ISLAND AVE., CORNER 19th STREET

Da ugodimo onim, ko ne morejo priti med deveto uro zjutraj in do petih zvečer, zato bo ta banka odprta ob pondelkih in sobotah do pol devetih zvečer.

Društvo Sv. Cirila in Metoda, št. 18 SDZ.

V društvo se sprejemajo člani od 16 do 5. leta. — Posmrtnina se plača \$150.00, \$300.00, \$500.00 in \$1000.00, za kolikor se hoče zavarovati. — Rojak! Ne odlašajte in takoj pristopite k našemu društvu. — Za pojasnila vprašajte naše uradnike. — Predsednik Josef Zakrajšek, podpredsednik John Jaksic, tajnik, John Vidervol, zapisnikar Jos. B. Zaversnik, blagajnik Anton Bašča, nadzorniki, Anton Kozelj, Anton Strniša, Viktor Kompare, Zdravnik, Dr. J. M. Seliskar, Vratar, John Peterlin, Spreveditelj, Jos. Zakrajšek ml., Zastavonoša, Alojz Somrak.

Društvo zboruje vsako drugo nedeljo ja vsaki prvi torek v mesecu.

Društvo Sv. Franciška Seraf. K. S. K. Jednote ima svoje seje vsako drugo soboto v mesecu na 2 St. Mark's Place, New York, N. Y. Sprejema člane od 16—50 leta za zavarovalnino \$250.00, \$500.00 in \$1000.00 in bolniško podporo. Zavedni rojaki, pristopite k temu prekoristnemu društvu, ki je eno izmed najagilnejših v New Yorku.

SLOV. KAT. PEVSKO DRUŠTVO "LIRA"

Slov. Kat. pevsko društvo Lira, Cleveland, Ohio. — Predsednik: Anton Grdina, 1052 E. 62 St. Podpredsednik in pevovalja: Matej Holmar 1109 Norwood Rd. Tajnik in zapisnikar: Ignacij Zupančič 1173 Norwood Rd.; Blag. Fr. Matjašič, 6515 Edna Ave. Oletor: Anton Hlabše str. Pevske vaje so vsaki torek, četrtek in soboto ob pol 8 uri zvečer. Se

DRUŠTVO SV. VIDA STEV. 25 K. S. K. J.

Ima svojo redno mesečno sejo na vsako prvo nedeljo v mesecu v Knausovi Ivorani, cor. St. Clair Ave. and 62nd Str. N. E.

Uradniki za leto 1920.

Predsednik, Anton Grdina 1053 East 62nd Street, tajnik, Joseph Russ 6517 Bonna Ave. N. E.; zastopnik, Joseph Grdin 1051 Addison Rd. W.; Društveni zdravnik Dr. J. M. Seliskar na 6127 St. Clair Avenue.

Novi člani se sprejemajo v društvo od 16-ga leta do 50-ga leta starosti in se zavarujejo za posmrtnino \$1000 500.00 ali 250.00 noše društvo plačuje \$6.00 telenške bol. potpore.

Naše društvo sprejme tudi otroke v Mladinski oddelek od 1 do 16 leta starosti in se zavarujejo \$100.00: Otroci po 16. etu starosti prestopijo k aktivnim članom in se zavarujejo od \$25.00 do \$100.00 plačevanje društvenih asen. pri sejah od 1 ure dop. in do 5 ure pop.

Novi člani in članice morajo biti preiskani od zdravnika naj kasneje do 15. dne vsacega meseca.

Za vse nadaljna pojasnila se obrnite na gori imenovane uradnike.

KRIŽARJI.

Zgodovinski roman v štirih delih.

Spisal: H. Sienkiewicz.

Poslov.: Podravski.

(Dalje.)

XXVII.

Končno je napočela vojna. Bitek sicer ni bilo mnogo, in te, ki so se vršile, niso bile za Poljake posebno povoljne. Predno so dospeli na bojišče vse poljske moči, so vzeli Križarji Bobrovnik, razdrli do tal Zlatorjivo ter zajeli znovič krajino dobrzinsko, ki je bila pred nedavnim pridobljena z veliko težavo.

Litva se je zamajala pod groznim navalom Nemcev. Prve vrste, najboljše oborožene in sestavljene iz najhrabrejših bojarjev, popadajo hipoma na tla. Ostali so se besno spoprijeli s Križarji, toda nobena hrabrost, noben pogum, nobena človeška moč jih ni mogla ubraniti poraza.

Poznanjski polk, ki je imel na svojem praporu orla brez krone, se je boril na življenje in smrt, nadškofijski in trije mazoveški napori pa so tekmovali z njim. V deradskem praporu se je zaganjal mladi Zbišek iz Bogdanca v najgostejše vrste, poleg njega pa je korakal grozni Matija, ki se je boril povsem mirno, kakor se bori volk, ki ne vgrizne človeka drugače nego na smrt.

On je iskal povsod z očmi Kuna Lichtensteina; ker ga pa v gnječih ni mogel najti, zato je mlatil po onih, ki so imeli na sebi sijajnejše oklepe, in nesrečen je bil vsak vitez, ki se je moral spoprijeti z njim. Ne daleč od obeh vitezov iz Bogdanca se je boril Čtan iz Rogove. Pri prvem navalu so mu Nemci razbili čelado, zato se je boril gologlav ter strašil s svojim okrvavljenim in kosmatim licem Nemce, katerim je zdelo, da pred seboj nimajo človeka, marveč nekako gozdno pošast.

Med tem je popadalo na obeh straneh na stotine, celo na tisoče vitezov na zemljo, končno pa se pod groznimi vdarci Poljakov jamejo zibati nemške vrste. V tem hipu pa se je pripetilo nekaj, kar je moglo odločiti izid vse bitke.

Nemški prapori, ki so se vračali od zasledovanja Litvincev, pijani od zmage, so vdarili v bok poljske vojske na levem krilu.

V mislih, da je že vsa kraljeva vojska razbita in zmaga že dobljena, so se vračali Nemci v velikih in neurejenih krdelih s krikom in petjem, kar zagledajo pred seboj grozno klanje in zmagonosne Poljake, ki so porivali pred seboj nemške vrste.

Križarji pobesijo glave ter gledajo nekaj časa začudeni to, kar se tu zgodi, na to pa spodbodejo konje ter se takisto zakade v borbo.

In tako udari krdelo na krdelo, in kmalu je na tisoče in tisoče Križarjev napadalo vtrujene poljske prapore. Nemci so radostno zakričali, ko so videli, da jim prihaja pomoč.

Okrutna borba se je znovič raz-

vnela na vsej črti. Zemlja se je zalila s potoki krvi, nebo se je pokrilo z oblaki, oglasil se oddaljen grom, kakor bi se nebo samo hotelo pomešati med to grozno borbo.

Zmaga se je jela že nagibati na nemško stran. Poljske vrste se jamejo zibati in Križarji jamejo jednoglasno popevati zmagonosno pesem:

"Christ ist erstanden"

Ali tu se zgodi še nekaj groznejšega.

Jeden Križar, ki je že ležal na tleh, razpara z nožem trebuh konju, na katerem je sedel Martin iz Vrotimovic, noseč veliko, vsej poljski vojski sveto poljsko kraljevo zastavo s kronanim orlom. Konj in jezdec padeta oba h krati in z njima vred pada tudi zastava.

V tem trenutku se na sto železnih rok stegne po njej in iz vseh nemških prsij se izvije vzklík veselja. Zdelo se jim je, da je našel konec; mislili so si, da sedaj se strah in trepet polasti Poljakov, da je napočil čas poraza, klanja in seče in da bo treba samo proganjati in pobijati ubežnike.

Toda čakala jih je grozna prevara.

Poljski vojaki so sicer zakričali kakor jeden mož, ko so videli, da je padel sveti prapor, toda v tem klicu ni bilo strahu, marveč besnota. Človek bi dejal, da je živ ogenj padel na njihove oklepe. Kakor razjarjeni levi zdrve najhrabrejši možje na ono mesto od obeh stranij, in zdelo se ti je, da je grozna nevihta jela razgrajati okrog kraljeve zastave. Ljudje in konji so se spletli v jeden orjaški krog, iz katerega so se dvigale roke, odsevali meči, bliskale sekire, vdarjali železo ob železo, čulo se divje vriskanje in vpitje ranjencev, ki se je zlivalo v jeden sam glas, kakor bi zavreščali iz pekla. Dvignil se je prah, iz njega pa so dirjali od strahu zaslepljeni konji brez jezdecov, s krvavimi očmi in z razkodranimi grivami.

Toda to je trajalo le kratko. Niti jeden Nemec ni ušel živ iz te zmešnjave, čez trenutek pa je znovič zapopolnila nad poljskimi vrstami rešena poljska zastava. Veter jo je razvil, da se je razširila kakor ogromna cvetka, kakor znamenje nadeje in božje jeze za Nemce in znamenje zmage za poljske vitezove.

Vsi polki so jo pozdravili z zmagonosnim klicem ter udarili tako strastno na Nemce, kakor bi se bila podvojila moč v vsaki četi, v vsakem vojaku.

In Nemci, pobijani brez usmiljenja, brez odduška in brez takega od-mora, kakor šen je potreben, da se napolne prsi s svežim zrakom, pritisnjeni od vseh stranij, sekani neizprosno z meči in sekirami, so se jeli zopet premikati in umikati. Tu pa tam so se čuli glasovi, proseči milosti. Tuptam je bežal iz bojnih vrst marsikateri tujezemski vitez, bledega lica in ves osupnen. Bežal je slepo, kamor ga je nesel njegov zdvijani konj. Večina belih plaščev,

katere so nosili Križarji nad oklepom, je že ležala na tleh.

Težak nemir se je polastil src križarskih vitezov, kajti razumeli so, da njih rešitev je odvisna samo od velikega mojstra, ki je načeloval šestnajsterim praporom.

On pa, zroč s svoje visočine na bitko, je tudi spoznal, da je napočil usedopolen trenutek, zato je takisto odjezdil s svojim železnim od-delkom drve kakor vihar, ki žene pred seboj temen jeden oblak.

Toda še poprej se prikaže na svojem zasopljem konju pred tretjo poljsko vrsto, ki se še doslej ni vdeležila boja, slavni Zindram iz Maškovic, ki je sledil vsemu ter pozorno opazoval ves razvoj bitke.

"Pripravite se! Pripravite se!" je klical z grmečim glasom Zindram iz Maškovic, ki je jezdil nalik blisku mimo teh čet.

"Pripravite se! Pripravite se!" ponavljali nižji poveljniki.

Ko kmetje razvidijo, da je vdarila njihova ura, spuste svoja kopja, vile in kose na tla, se prekrizajo ter si jamejo pljuvati na svoje velike in delavne dlani. Na vsej črti se je začelo to pljuvanje, na kar je vsakteri pograbil svoje orožje ter se globoko oddahnil. Med tem prihiti k Zindramu kraljev glasnik in mu pošepeta nekaj na uho, na kar se Zindram obrne k peščem, mahne z mečem ter zakliče:

"Naprej!"

"Naprej! Vsi skupaj! Enakomerno!" začuje se klic podpoveljnikov.

"Kvišku! Nad nje! Na pasje brate!"

In šli so. Da bi pa korali enakomerno in ne kazili reda, so jeli enoglasno moliti:

"Če-šče-na si Ma-ri-ja, mi-lo-sti pol-na, Gospod je s te boj!"

In tako so korakali naprej. Šli so najemniki in domačini, kmetje iz Male Poljske in Velike Poljske in Šlezije, ki so pred to vojno zbežali v kraljevino, Mazurji izpod Elka, ki so ušli Križarjem. Od kos in cepcev se je zjasnilo in razsvetlilo celo polje.

Tako so dospeli na odločno mesto.

"Udari!" zakličejo podpoveljniki.

"Uh!"

In vsakteri vzdihne, kakor drvar, ki prvič zamahne s težko sekiro, potem pa so jeli sekati in podirati sovražnika, kolikor jim je dopuščala njihova moč.

Krič in bojni hrup pa se je razlegal do neba.

Kralj, ki se je s svojega vzvišene-ga mesta oziral po bitki, je razpošiljal na vse strani svoje glasnike, razdajal povelja, da je prišel že skoro ob glas, in ko je končno videl, da so se že vsi polki spustili v borbo, se je tudi sam pripravil na boj.

Njegovi dvorniki so ga pridržavali, boje se za posvečeno osebo kraljevo. Žolava pograbi konja za vaje, in dasi ga je kralj vdaril po roki, jih ni hotel izpustiti. Drugi pa mu zastopijo pot, proseč in zagotavlja je ga, da on s tem itak ne odloči bitke.

Med tem pa zapreti največja nevarnost kralju in vsému njegovemu spremstvu.

Veliki mojster, po vzgledu onih Nemcev, ki so se po porazu Litevcev vrnili ter hoteli od strani napasti Poljake, je popeljal svojih šestnajst izbranih čet nekoliko na stran, vsled česar so one morale korakati mimo griča, na katerem je stal Ladislav Jagiello.

Kraljevi ljudje so takoj zapazili nevarnost, toda umakniti se, niso imeli časa. Urno so zvlili kraljev prapor, ob enem pa odjezdi kraljevi pisar Zbignjev iz Olešnice na svojem konju k najbližjemu praporu, ki se je bil baš pripravil, da pozdravi sovražnika, in kateremu je zapovedoval Mikolaj Keilbasa.

"Kralj je v nevarnosti! Na pomoč!" zakliče Zbignjev.

Ali Keilbasa, izgubivši poprej svojo čelado, dvigne svojo od znoja mokro in okrvavljeno kapo z glave, jo pokaze glasniku ter zakriči s srditim glasom:

"Glej, ali morda mi tukaj pasemo lenobo! Norec! Ali ne vidiš, da drvi na nas ta oblak, ki bi se sicer zakadil nad kralja?? Pojdi od tod, ako ne, te prebodem z mečem".

In ne mene se za to, s kom govori, steče zares ves besen nad glasnika, a ta, ko vidi, s kom ima opraviti, in da ima stari vojak prav, se urno vrne h kralju ter mu pove, kar je pravkar slišal.

Kraljevi stražniki pa obkolijo na-

lik steni svojega vladarja, da ga branijo s svojimi prsi. Toda kralj se ni dal zadržati, marveč se je vstopil v prvo vrsto. Nu, komaj so se postavili, so dospeli nemški prapori že tako blizu, da so se dali dobro razločiti grbi na križarskih ščitih. Pogled na njih je zamogel prestrašiti tudi najhrabrejša srca, kajti to je bil izbran cvet nemškega viteštva. Obdani s sijajnimi oklepi, sedeči na vojaških konjih in še povsem čili, nevtrujeni od boja, katerega se doslej še niso vdeležili, so šli nalik nevihti s plapolajočimi prapori, a sam veliki mojster je jezdil pred njimi v svojem belem, širokem plašču, ki je bil podoben krilom velikega orla.

Veliki mojster pusti na strani kraljevo spremstvo ter zdrvi v najupornejšo bitko, ne zmene se za peščico vitezov na nizkem griču, med katerimi ni slutil, niti spoznal samega kralja! Toda iz jedne čete se odtrga orjaški Nemec, ki je bodisi spoznal Jagiella, ali ga je privabil k sebi kraljev srbrni oklep, ali pa se je hotel skazati s posebnim junaštvom, nameri kopje ter naravna konja naravnost nad kralja.

Kralj spodbode konja z ostrogami in zdrvi proti njemu poprej, predno so ga mogli pridržati. In bila bi se brez dvoma pobila na smrt, ako bi ne bilo mladega kraljevega tajnika Zbignjeva iz Olešnice, ki je zil takisto večak v bojnem poslu, kakor v latinskem jeziku. Drže v rokah zlomljeno kopje, prijezdi Zbignjev od strani k Nemcu, ga oplazi z njim ter vdari po glavi, da mu čelada pade na tla. "V tem hipu ga vdari sam kralj z mečem po odkritem čelu in ga tako lastnorčno ubije".

"Tako je poginil slavni nemški vitez Dipold Kikieritz von Dieber. Njegovega konja je vjel knez Jament, on sam pa je ležal smrtno ranjen na tleh pod svojim leskečim se oklepom in s pozlačenim pasom. Oči so se mu prevleklo z mreno, noge so še za trenutek kopale po tleh, dokler mu največja človeška pomirjevalka — smrt — ni pokrila s temo glave in ga pomirila za vedno.

(Konec prihodnjic.)

SLOVENSKI TRGOVCI, OGLAŠAJTE SVOJA PODJETJA V LISTU "EDINOST".

"KOLEDARJI."

CENJENIM ROJAKOM širom Amerike naznanjam, da imam v zalogi 8 tisoč velikih stenskih "KOLEDARJEV" za leto 1921, kateri bodo zelo primerni in pravi okrasen za vsako hišo in družino, kakor tudi za poslati jih v staro domovino.

Ko sem se nahajal doma v domovini, sem videl v mnogih krajih: moje koledarje od lanske pošiljatve. Doma nimajo koledarjev in ako jim pošljete veliki Ameriški stenski koledar, jim s teh naredite veliko veselje. —

— Letošnji koledarji so eno izmed najboljših kar sem jih še kdaj imel. Pri tem da so 20 x 28 inčev (palcev) veliki, so iz finega papirja, in imajo še posebej dnevna vremenska poročila, in z besedami označene dneve državnih praznikov in drugih zgodovinsko-vaznih dnevoov Združenih Držav. Na koledarju je tudi slika starca in starke s pesmico v slovenskem in angleškem jeziku, ki je prmerina vsebna in olepšava koledarjem. — Za 25 centov komad pošljem s poštnino vred, bodi si v Ameriki ali v staro domovino.

Pošljite takoj po uzorce in naročite si koledarje v pravem času za v staro domovino. Denar pošljite vselej na:

ANTON GRDINA
1053 E. 62nd St. Cleveland, O.

Pameten je ta, kdor hrani!

— Kako dolgo bomo zdravi in zaposleni, tega nihče ne ve, to ve samo bodočnost. Premislite, kako dobro bo enkrat za Vas in kako boste hvaležni samemu sebi, ako si kaj prihranite za slabe čase. —

— Kadar pa vlagate v hranilnice svoj denar, tedaj pazite, kam boste vložili svoj težko zaslužen denar!

— Vlagajte svoj denar v varne in zanesljive banke, kjer Vam ne bodo dajali samo obresti, ampak tudi garancije za Vaš shranjeni denar!

"Ta priliko pa Vam nudi:

METROPOLITAN STATE BANK

Ki je pod državnim nadzorstvom in zelo zanesljiva

Njen kapital je: \$200,000.00

Njen prebitok je: \$.45,000.00

Posluje na:

2201 WEST 22nd STSEET,

CHICAGO, ILL.

Bančne uradne ure so:

Pondeljek, Sreda, Četrtek in Petek:

od 9. A. M. - do - 4 P. M.

Torek in Sobota:

od 9. A. M. - do - 8.30 P. M.